

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ**

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Схвалено на засіданні кафедри акторської майстерності
Протокол № 1 від 29 серпня 2012 р.
Завідувач кафедри проф. Г.В. Локарева

ВСТУП

Навчальний курс “Вступ до спеціальності та інформаційна культура” складається з 2 модулів. В основу структури і змісту курсу покладена концепція всебічного розвитку майбутнього фахівця у цілісному навчально-виховному процесі.

Програма курсу «Вступ до спеціальності» відповідає навчальному плану професійної підготовки актора театру та кіно.

Мета вивчення навчального курсу: надати теоретичні знання про історичні засади виникнення театру, його сутність та способи організації театральної діяльності в соціокультурному житті суспільства.

Завдання курсу:

- 1) Ознайомити студентів з історичними засадами виникнення театру.
- 2) Надати ґрунтовні знання про сутність театрального мистецтва.
- 3) Підвищити теоретичний рівень знань про прийоми, методи, форми, технології театрального мистецтва.
- 4) Сформувати мотивацію до засвоєння основних структурних одиниць театрального мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс „Вступ до спеціальності” є підґрунтям для опанування таких дисциплін як „Історія театру”, „Художня дидактика”, „Психологія творчості”. В ході засвоєння курсу надаються первинні знання з теорії театрального мистецтва що формує естетичну свідомість студентів.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- термінологію театрального мистецтва;
- роль і місце театру в соціокультурному житті суспільства;
- форми, види та зміст театрального мистецтва;
- основні принципи підготовки акторських кадрів у теоріях провідних діячів театрального мистецтва;
- основні етапи становлення та розвитку театрального мистецтва;
- педагогічні основи підготовки акторів театру та кіно;

- основні принципи організації театрального простору.

Вміти:

- аналізувати та застосовувати отриманні знання на практиці;
- розкрити зміст театрального мистецтва;
- використовувати отриманні знання в побутовому житті з метою збагачення власного духовного світогляду;
- орієнтуватися в проблемах сучасного театрального мистецтва.

II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Самостійна робота студентів (СРС) – це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі.

Метою ж СРС є не тільки формування у студентів уміння самостійно поповнювати свої знання та вільно орієнтуватися у потоці наукової інформації, а й формування активності та самостійності як необхідної умови для подальшого самонавчання та участі у науково-дослідницькій діяльності.

Розглянемо форми організації самостійної роботи студентів у вищій школі, які передбачає кредитно-модульна система.

Кредитно-модульна система навчання передбачає такі ж, як і у традиційній системі навчання – аудиторна та позааудиторна робота. Але при цьому кредитно-модульна система навчання більше часу відводить на позааудиторну навчальну діяльність студентів, а саме – на самостійну навчальну діяльність студентів, при чому без участі викладача.

Самостійна навчальна діяльність має місце і в аудиторній навчальній діяльності, хоча вона відбувається під керівництвом викладача.

Так, наприклад, дослідник А. Фурман запропонував проблемно-модульну організацію вивчення матеріалу, який відводиться на самостійне вивчення. Кожний

навчальний модуль, незалежно від кількості годин, має диференціюватися на три типи завдань з самостійної роботи – науково-інформаційний, науково-проектний та світоглядно-рефлексивний.

Науково-інформаційні завдання покликані висвітлити прогресивні способи добування й використання теоретичних знань з конкретної проблемної теми курсу. Головна мета такого типу СРС – це виявлення та доведення фундаментальних залежностей, що організуються в розумовій діяльності людини у вигляді теорій, законів, понять, наукових фактів.

Науково-проектні завдання спрямовано на розкриття нормотворчої функції, подання наукової інформації у прийнятих соціальних формах-взірцях, це – інструкції, програми, методики, технології, правила. Мета цього типу завдань СРС - залучення студентів до соціального нормотворення, навчання їх теорії і практики наукового проектування.

Світоглядно-рефлексивні завдання представляють з себе засіб, за допомогою якого відбувається розширення світобачення студентів, прискорення їх духовного розвитку та виявлення шляхів громадського і професійного самоствердження. Метою даного типу СРС є ціннісно-естетичне наповнення та розгортання процесів критичної і творчої рефлексії здобутого, збагачення чуттєво-естетичної сфери та моральне зростання у довірливих взаєностосунках з викладачем.

Але не треба забувати, що для того, щоб процес розвивальної взаємодії під керівництвом викладачів, для студентів став довершеним, необхідно пропорційно розподілити програмний зміст кожного навчального модуля на сім етапів: установчо-мотиваційний; теоретико-пошуковий; консультативно-смісловий; соціально-адаптивний; системно-довідковий; корекційно-рефлексивний; культурно - підсумковий.

Ці етапи мають місце і в інших формах організації навчання, а саме: семінарах, навчальних конференціях, навчальних симпозіумах, диспутах тощо.

Усі вище вказані постмодерні форми навчання містять у собі самостійну роботу студентів під керівництвом викладача, метою якої є закріплення засвоєних на лекції знань, умінь та навичок, а також активізації науково-дослідної роботи

студентства, що повинно сприяти більш ґрунтовному засвоєнню достатньо доступного матеріалу і додаткової інформації, а також виконання творчих робіт.

Кожна форма організації СРС в навчальному процесі пов'язана з необхідними методами навчання. Форми навчання та методи тісно пов'язані між собою, але існує й різниця, тому що форми навчання відображають організаційний бік навчально-виховного процесу, а методи – процесуальні й методичні.

Треба зауважити, що методи навчання являють собою систему цілеспрямованих дій викладача, які:

1. організовують пізнавальну та практичну діяльність студентів;
- спрямовують студентів на засвоєння знань і формування необхідних умінь, навичок та на загальний розвиток;
- спонукають студентів до засвоєння необхідних знань, формування вмінь, навичок, фізичного, розумового й морального розвитку та розвитку емоційно-вольової сфери, мислення, уваги, пам'яті.

Зміст самостійної роботи з дисципліни складає:

1. Самостійне опрацювання тем навчального курсу.
2. Самостійне опрацювання наукових та періодичних видань.
3. Написання рефератів.
4. Підготовка до іспиту.

ІІІ. ЗМІСТ КУРСУ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА» ТА ПИТАННЯ, ЩО САМОСТІЙНО ВИВЧАЮТЬСЯ.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце та роль театру в загальнокультурному процесі розвитку суспільства. Види театру. Інформаційна культура.	2
2	Специфіка театрів античності, їх особливості.	2
3	Специфіка та особливості театрів Середньовіччя.	2
4	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XV– XVII ст.	2
5	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XVII – XX ст.	2
6	Генезис великоруських та українських театрів.	3
7	Теоретико-методичні засади підготовки акторських кадрів. Інформаційна культура.	2

8	Основні види сценічного простору.	3
	Разом	18

IV. ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Акимов Н.П. Театральное наследие. В.2 т. - Л., 1978. - 620 с.
2. Дергач М.А. Засвоєння соціального досвіду засобами техніки акторського перевтілення // педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : Зб. наук. пр. – Київ-Запоріжжя. – 2004. – Вип. 32. – С. 220 – 224.
3. Дергач М.А. Театральне мистецтво як засіб виховання особистості: історичний аспект // Зб. наук. пр. Педагогічні науки. Вип. 35. / Виховання дітей та молоді в контексті розвитку громадянського суспільства. – Херсон :Видавництво ХДУ, 2003. – С. 329 – 333.
4. Захава Б.Е. Мастерство актера и режисера. – М., 1976. – 280 с.
5. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли. - М., 1982. - 150 с.
6. Ковальчук О.М. Формування педагогічної техніки засобами театральної педагогіки. Навч. метод. посібник – Ніжин: Редакційно-вид. відділ НДПУ. – 2001 – 126 с.
7. Корогодский З.Я. Этюд и школа. - М., 1975. -112 с.
8. Мейерхольд В.Э. Творческое наследие. - М., 1978. - 580 с.
9. Смолина К.А. 100 великих театров / Смолина Капиталина Антоновна. – М. : Вече, 2001 . – 480 с. – (100 великих).
10. Станиславский К.С. Работа актера над ролью. - М., 1980. - 550.
11. Станиславский К.С. Работа актера над собой. - М., 1980. - 575 с.
12. Стромов Ю.А. Путь актера к творческому перевоплощению. - М., 1976. – 80 с.
13. Теоретические основы создания актерского образа. Редакция Зверевой Н.А., Ливнева Д.Г. - М, 2002. -210 с. .
14. Энциклопедия "Театр". - Олма-Пресс, 2002. - 309 с. 12.Эфрос А.В. Репетиция - любовь моя. - М., 1993. -318.

Додаткова література:

1. Абромьян В.Ц. Театральна педагогіка – К. : Лібра, 1996. – 224 с.

2. Базанов В.В. Технология сцены. - М., 2005. - 390 с.
3. Бобошко Ю.М. Режисер Лесь Курбас. - К., 1987. - 220 с.
4. Василько В.С. Про перевтілення в мистецтві актора. - К., 1976. - 230 с.
5. Гройсман А.Л. Основы психологии художественного творчества. - М., 2003.-185 с.
6. Дикий А.Д. Избранное. - М., 1976. - 320 с.
7. Заславская Л.Н. Актерские штампы и их преодоление. - М., 1988. - 220 с.
8. "Молодий театр". Генеза, завдання, шляхи. Статті, спогади, матеріали. -К., 1991.- 360 с.
9. Немирович-Данченко В.И. О творчестве актера. - М., 1984. - 370 с.10.
10. Товстоногов Г.А. Зеркало сцены. В 2 т. - Л., 1980. - 480 с.